

Peter Haberkorn Carl Otto Hocheimer

Disputatio Theologica, De Conceptione Christi Salvatoris Nostri De Spiritu S. In Utero B. Virginis Mariae

Gissae Hassorum: Literis Hampelianis, 1669

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788375741>

Druck Freier Zugang

32

Fa-1092(32)

21

2

4

5

6

7

8

9, 13, 14

12

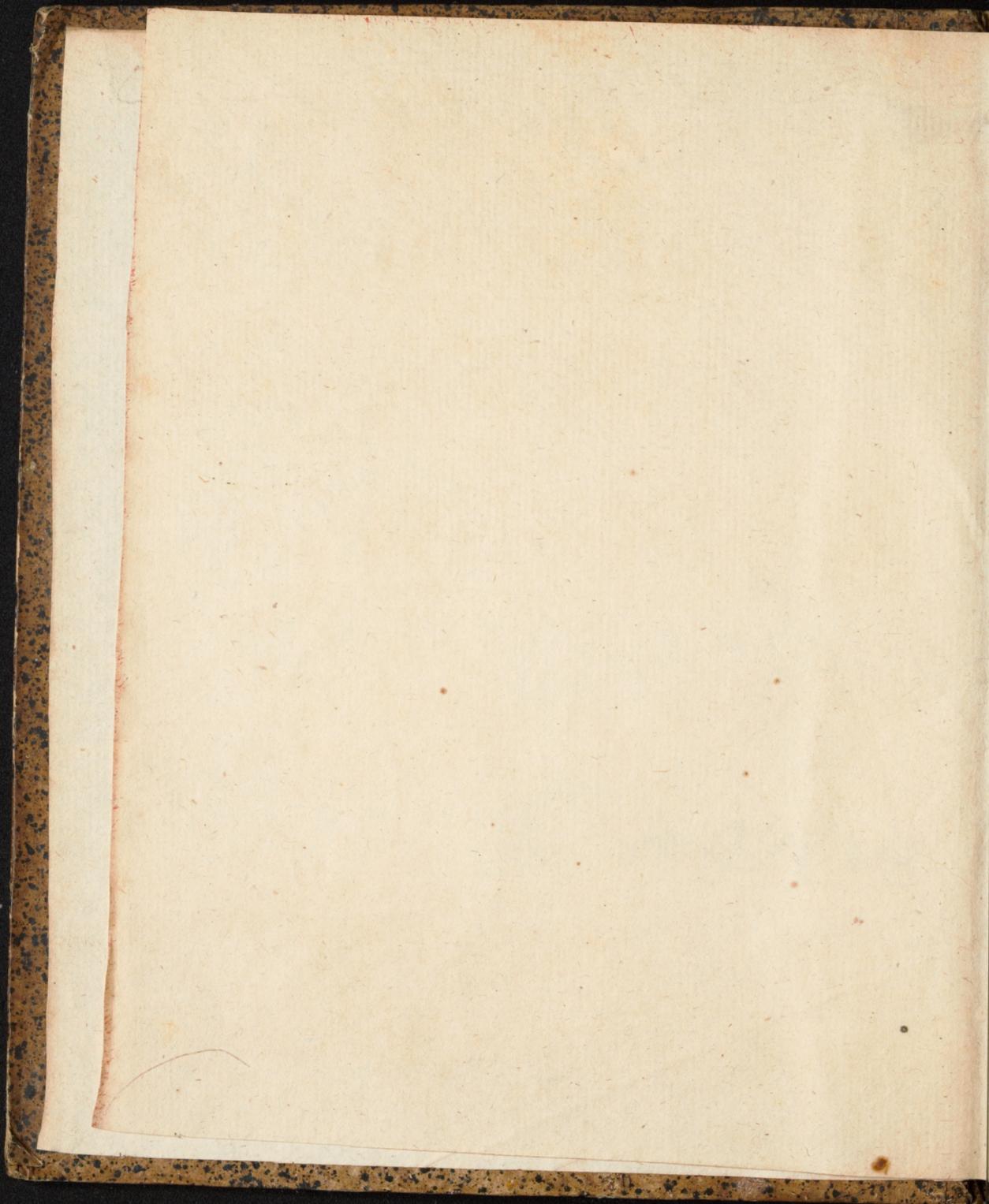
12

123

3

1

17

DISPUTATIO THEOLOGICA

CONCEPTIONE

CHRISTI SALVATA
RISINOSTRI DESPICIATIS
IN LIBRO B. VIRGINIS

M. P. P.
DEO CLARISSIMO

DN. PETRI HABERKORNII

CAROLUS OTTO

DE
pienda
nuel &
...
vorum p
notare a
Aut avo
elle Prop
nunc imm
in angust
Ralchi. E
applicet
vem an
verò hoc

DE CONCEPTIONE CHRISTI, de Sp. S. ex Mariâ Virgine.

(I.)

Voniam de conceptione Christi ex Maria Virgine actari sumus; ideo prænotandum est, de eâ, sicut de omnibus aliis articulis fidei in V. T. prædictum fuisse. Nimirum Esa. 7. v. 14. ubi verba ita habent: *Propterea dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipi-*

piendo pragnans est, & pariet Filium, & vocabit nomen ejus, Immanuel &c. Ubi contendunt (a) quidem perfidi Judæi, vocabulum מַעֲלָמָה notare non virginem præcisè, verùm aut virginem, aut uxorem juvenulam, sicut & Proverb. 30. v. 19. Hoc autem loco notare uxorem ipsius Prophetæ Esaiæ sicut & Esa. 8. v. 3. Ita Raschi, Aut uxorem Achasi ut R. D. Kimchi. (b) Uxorem Esaiæ, h. l. factam esse Prophetissam, dum per Spiritus S. illuminationem, Filium nunc Immanuel vocârît, eò quòd Deus Judæis sit præstò futurus in angustiis tempore Achasi, idq̄ve à tempore nati hujus Filii, Raschi. Eodem modo Immanuel explicat R. D. Kimchi, licet applicet filio Achasi Regis, non quidem Hiskîæ, hunc enim novem annis ante regnum Achasi natum fuisse. Vaticinium, verò hoc factum fuisse sub ipsius regno, & quidem quarto regni

Isa. VII. 14.

31
7
2
3
7
8
26
37
12
12
123
3
14
15
1
17

regni ejus anno. (c) Signum quidam inter eos dicunt esse id, quod juvenula, inepta partui nihilominus pepererit, Raschi. Quidam, quod puer simul ac natus fuerit, statim sciverit dulce ab amaro discernere, R. D. Kimchi. Ex signo quod Achas in puero suo coram visurus sit, cum colligere debere, Reges illos, qui jamdum terram ipsius reliquerint, non reversuros esse amplius ad oppugnandum Hierosolymam, R. D. K. Alii verò in vers. 16. per illud עֲרִי i. e. *noverit*, intelligunt tertium annum seu principium, quo pueri incipiunt fari, & aliquid discernere. Sed R. D. K. hoc repudiat. Quia signum statim à nato puero sit inchoandum. (d) Per *duos testes* cap. 8. v. 1. intelligunt non eos, qui tempore Esaiæ vixerint, verùm *Uriam*, qui prophetavit tempore Jojakim, Jer. 26. v. 20. seq. Per *Zachariam*, Prophetam illum anno secundo Darii, Zach. 8. v. 2. & hos tanquam futuros Prophetas Esaiam h. l. vocasse in testes verborum Dei. Conjugi autem hosce, propterea quod ille mala, hic verò bona prophetavit. Et hujus vaticinium confirmatum fuerit per illum, i. e. per eventum vaticinii Uriæ. Sicut de Sennacheribo dixerit Amos & Esaias. Ille in malum decem tribuum, quas abduxit: hic in bonum Hiskia, qui ab eo liberatus fuerit. Ita R. D. K. & Raschi. (e) per Prophetisiam cap. 8. v. 3. intelligunt *uxorem Esaiæ*. Per *Filium* verò, *Maber Schalal* & c. eundem qui supra dicebatur *Immanuel*, non verò secundum filium ab eo, nec duos filios. Vocari autem ita, quod rapina mox sit ventura super Rezim & Peka, Raschi. R. D. Kimchi autem per hunc filium intelligit *filium Esaiæ*, c. 8. v. 3. Et nunc hoc, nunc illò appellatū iri nomine, scil. vel *Maber Schalal*, vel *Casch Batz*. Illa autem v. 4. intelligenda esse de *filio Esaiæ*, sicut ille supra cap. 7. v. 16. de *filio Achasi*. R. Aben Ezra in cap. 7. v. 14. Per *Immanuel*, sicut & per *Maber Schalal* c. 8. v. 1. sicut & per *Schear Jascub*, cap. 7. v. 3. intelligit *tres filios Esaiæ*, sicut cap. 8. v. 18. propterea vocentur עֲרִי imò *discipuli*. Non verò intelligi per *Immanuel* vel *Hiskiam*, vel *filium Achasi*. Et cujuslibet nomen fuisse signum, & prælagisse aliquid futuri Judæis. R. Gaon in eo ponere signum, quod fuerit *Masculus*. Ipse R. Aben Ezra verò in eo, quod *simulac natus sit*, comedet contra na-

curam communem. Et *Alma* notare propriè paucitatem seu par-
vitatatem ratione annorum, sicut & על. Et posse illam esse
etiam uxorem, sicut Proverb. 30. v. 19. Quoad cætera convenit cum
reliquis Rabbiniis. Hæc illi.

II. Sed Respondemus Judæis (1.) Radix offendit, *Alma*
notare virginem occultatam, scil. à consuetudine conjugali, & do-
mi apud matrem delitescentem, nec in publicum prodeuntem, ut
2. Macc. 3. v. 19. conf. Schindler, in vocab. על Sicut & על
notat *adolefcentem*, non tantùm parvum annis, sed etiam exper-
tem vitæ conjugalis semper denotat. Vid. 1. Sam. 17. v. 56. cap. 20. v.
22. (2) Vox illa *septies* usurpatur in S. Scripturâ, v. g. hoc loco, &
Prov. 30. v. 19. porro Gen. 24. v. 43, Exod. 2. v. 8. Cant. 1. 3. cap. 6.
v. 7. Ps. 68. v. 26. In quibus ipsi Judæi fatentur usurpari pro *virgine*.
(3) De virgine explicant 70. in h. l. vocantes eam *παρθένον*. Et
Syrus reddit, Matth. 1. v. 23. *Bethuletha*, quam vocem tantùm de
virgine usurpari fatetur R. D. K. &c. (4) Quia aliàs signum mi-
rabile nullum poni posset. Omnia enim illa, quæ Rabbini profec-
runt, sunt *ridicula*, imò in naturâ *communis*. Ad hæc illi multùm
inter se discordant. Apertum etiam est, *rem natam per hoc signum*
poni *hostium horum discessum ex terra Juda*, v. 7. 16. &c. At Judæi
signum hoc præfens & prognosticon statuantes, non *discessum*,
sed *non-reversionem hostium* per id signari volunt, contra textum
apertum. (5.) *Immanuel* ille, cap. 7. v. 14. distingvitur à *filio Esaiæ*
v. 3. ut & à *filio Prophetissæ* cap. 8. v. 3. (primò) *nomine*. Hic enim
vocatur *Immanuel* i. e. *Deus nobiscum concipiendus & nasciturus*
ex virgine. Ille aliter (2.) *Filius Esaiæ jamdum natus erat*, cap. 7.
v. 3. hic verò *nasciturus* c. 7. 14. (3.) *Regno*, *Immanuelis* enim hu-
jus erat *jamdum latitudo terra Judaica*, atque sic *jamdum existen-
tis*, c. 8. v. 8. (4.) *Auxilio*. Ab hoc enim *Immanuele* auxilium sibi
contra *presentia consilia & molimina hostium Judæis paratum*
esse, dum dicit Propheta: *Nam nobiscum est Deus* i. e. *Immanuel*,
c. 8. v. 10. Unde etiam eodem cap. 5. v. 11. 12. 13. seqq. statim an-
nectitur apertum de *Messia* testimonium &c.

III. Objiunt Judæi (1.) Prov. 30. v. 19. Sed Resp. Num
via viri in *alma* est statim *conubitus carnalis*? minimè. Quidni

A 2

amor?

amor? ut Lutherus. *Insidia?* ut alii. Ex quibus contrarium sequitur. Et qualis est via seu insidia adultera ad *juvenem*, v. g. *Josephum castum*, v. 20. Tales sunt cogitationes seu insidia viri ad *virginem* v. 19.

IV. Objic. (1) Hoc quod *Achaso* datur, signum esse debuisse, ipsum in presenti confortans de liberatione. At *nativitatem Messia* contigisse post multa demum secula. Ergo &c. Resp. (1) Ipsi *Judæi* ponunt hoc signum post liberationem jam factam. Ut audivimus. (2) Signum hoc non fuit antecedens seu *præmemorativum*, sicut *Jud. 6. v. 17. seqq. 36.* Sed *consequens seu memorativum*, respectu subjecti, sicut etiam *Exod. 3. v. 12. Jud. 23. v. 23. Esa. 37. v. 30. Luc. 2. v. 12. &c. Conf. in h. l. Lutherum T. 8 Jer. p. 130. n. seq. D. Helvicam, de refutatione except. Judaic. p. 233. seqq.*

V. Apparet ergo ex h. l. (1.) hic agi de *Messia*. Nulli enim alii hæc omnia competere possunt. (2.) *Messiam esse verum Deum*, & juxta divinam suam naturam eo tempore *extitisse*, & *Judæis præsto fuisse*. Sicut etiam *Judæis præstò fuit in deserto*, *Exod. 23. 20. seqq. &c.* (3.) Et nihilominus *Messiam*, *verum Deum*, secundum *humanam naturam ex virgine nasci debuisse*, quæ talis mansit, dum eum *concepit & peperit*. Quæ omnia certè nostro *Messia* exactè conveniunt. Quò haud immeritò referrè potest, quod habetur, *Jerem. 31. v. 22. Dominus novum super terram creabit; Fœmina circumdabit virum*. Ubi quidem *Piscator* explicat, quòd *Judæi* ceu *imbecillis mulier*, tantà futuri sint in reditu suo ex *captivitate Babylonica* *παρρησια*, acsi ipsos *Chaldaeos* sint *invasuri & debellaturi* ex *Esa. 1. v. 4. seqq.* Alii etiam negant, h. l. *intelligi posse Mariam*, quia vocabulum *מרים* notet *totum sexum*. Id quod tamen *falsum esse* patet ex *Gen. 1. v. 27.* Proinde sicut *Esa. 43. v. 19.* per *rem novam* intelligitur illud, quod circa *Messiam* sic *eventurum*. Ita etiam h. l. *novum hoc meritò intelligitur*, quòd *B. virgo Maria concipiet in utero masculum inviolatà virginitate*. Et quòd *Deus est homo*, & vice versâ, est *res nova & inaudita in natura circulo*. Ideoqve etiam *prædicatio est nova seu insuetà*, *Modus enim prædicandi*, sequitur *modum essendi*.

VI. De-

differemus. Voluit enim Matthæus γενεαλογίαν Josephi masculinam texere, tam quia Christus voluit ex Maria nasci sub umbra- culo conjugii, ne scil. à Judæis, quibus generatio ejus naturalis quidem, attamen singularis incognita erat, Maria cum Christo Filio suo ignominia & macula aliquâ afficeretur & convitio aliquo notaretur, quàm quia Maria opus habebat viri assistentiâ fidei in tribulationibus ei obventuris. Ut patet ex Matth. 1. 18. 19. & c. Luc. 1. 27. Unde habebatur communiter pro filio Josephi fabri, Matth. 13. v. 55. Marc. 6. 3. Luc. 3. v. 23. Cui accedit, quod apud Judæos genealogia femine insuetæ fuerint, sicut patet ex S. Scriptura V. T. & ex Rabbiniis dicentibus: **יְהוּדָיִם מִתְּפָשָׁה** קורין i. e. Familia matris non vocatur familia. Unde & Damascen. lib. 4. de Orth. fid. c. 15 p. 327. ait: Decet scire, non fuisse morem Hebræis, neque divinæ Scripturæ, γενεαλογίας texere mulierum, seu ut ipse loquitur, γενεαλογείσθαι γυναίκας.

VII. Probatum idem (II.), quod scil. Maria eqvè ac Josephus ex stirpe Davidicâ sit oriunda, quia Josephus ex Galilea de civitate Nazareth in Judæam, & quidem in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem (eò quod esset de domo & familiâ Davidis) ascendisse dicitur, ut describeretur scil. cum possessionibus suis hereditariis, unâ cum Mariâ, desponsatâ sibi uxore, pregnante, Luc. 2. v. 4. 5. Eadem ergò fuit causa & Josephi & Mariæ, cur proficiscerentur Bethlehemum, scil. ut ipsorum possessiones hereditariæ inibi ab eis significarentur & describerentur. Prout Lucas manifestè testatur, dum dicit: ἀπογαψάσθαι τὸν Μαριάμ. Jam vero Josephus propterea hereditatem suam Bethlehemi profiteri, eaqvè consignari debebat, quia erat ex domo & familiâ Davidis. Ergò ex eadem causâ etiam Maria Bethlehemi opes suas hereditarias significare & ita etiam describi debebat, quia scil. & ipsa ex domo & familiâ Davidis Bethlehemiticâ oriunda erat. Cur enim illa etiam Bethlehemi describi necesse habuisset cum Josepho, nisi & ipsa ex domo & stirpe Davidis prognata fuisset? Unde & verba illa ex domo David, Luc. 1. v. 27. ubi dicitur: Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, ex domo David, & nomen Virginis, Mariæ, ex quo ad Josephum & Mariam referri possunt. Cùm ergò

CON-

constet, Mariam virginem fuisse *Ἰσραηλιτινή*, quæ habuit facultates aliquas hæreditarias; Et verò lex data erat, ut si quis mortuus fuerit, & filium non habuerit, hæreditas ejus ad filiam ipsius transferatur, Num. 27. v. 8. Ita tamen: & omnis filia, quæ possiderit hæreditatem, de tribubus filiorum Israël, uni de familiâ tribus Patris sui nubat, seu sit in uxorem, ut possideant filii Israel singuli hæreditatem Patrum suorum, ne transferatur possessio de tribu ad aliam tribum &c. Num. 36. v. 8. 9. manifestum est, Mariam fuisse necessariò ex familia Davidis, eò quòd vi hujus legis non nisi alicui ex eadem familia Davidis scil. nubere ipsi licuit. Nupta autem fuit Josepho ex Domo Davidis. Unde & ipsam ex Domo Davidis fuisse necesse est. Ipse Dn. D. Helvicus in vindic. locor. de geneal. Christi p. 386. ait: *Verum legis hujus Num. 36. sensum esse, quòd eo in casu interdicitur sint diversarum tribuum matrimonia, quæ confusione importarent hæreditarium prædiorum, ut exemplum filiarum Zelaphebed liquido ostendit. Aliàs extra hunc casum singularem matrimonia ex diversis tribubus contracta fuisse, manifestum est ex multorum exemplis. Prout illud contra Æglinum ibid. rectè demonstratur p. 380. seqq. Neque enim indiscriminatim sequitur, quòd quia Maria Josepho nupta fuit, illa etiam ejusdem cum eo familia fuerit. Sed in hoc singulari casu manifesta est consequentia, quòd quia Maria possedit Patris sui opes hæreditarias, illa etiam à nullo alio nisi à viro familia sue paterna in uxorem duci potuerit & debuerit.*

VIII. Meritò igitur Isaacus Casaubonus contra Baronium exerc. 1. num. 13. p. 72. notat. *Mosè ibi non in universum de omnibus fæminis loqui, sed de illis duntaxat, quæ in Atheniensium legibus Ἰσραηλιτινῶν dicebantur, & Ἰσραηλιτικῶν opponebantur. Hædotem certam è bonis paternis auferebant, illæ totam hæreditatem in dotem afferrebant. Nam ut ex orationibus Isai & Demosthenis liquet ἐκ τῆν ταῖς Ἰσραηλιτικῶν ἔξω τῆς ἀγγλιστικῆς γαμῶν, ἀλλὰ προσῆκον ἢ αὐταῖς μετὰ τῶν χρημάτων τῶ ἐγγύτατα γένος σπουδαίειν. Non licebat, inquam, virginibus Ἰσραηλιτικῶν extra cognationem enubere, sed oportebat ipsas unà cum bonis proximo agnato nubere. Neque solum Athenis gentis enuptio vetita, sed etiam in aliis Græcorum civitatibus.*

31
9
7. 2 3
8
9 26 37
12
12
12
3
14.
15.
1
17.

vitatibus. Diodorus Siculus lib. 12. in Solonis & Charonda legibus ita cautum hanc de re fuisse testatur. Καλεῖται ὁ νόμος τῆς Πικληγῶ ὀπίδικα καὶ ζεῶσαι τὸν ἔγγιστον γένους ὡς αὐτῶς δὲ καὶ τῶν Πικληγῶν ὀπίδικα ζεῶσαι τῶ ἀγγιστεῖ. Ubi jus idem in viros & mulieres statuitur; ut proximus agnatus cum eâ feminâ, ad quam gentis hereditas est devoluta, iudicio experiri possit, si nuptias ex lege recuset, & vice versâ virgo aut mulier in casu simili. Simillima fuit lex Moysi, de qua in extremo illo capite Numerorum agitur: Quod si intellexisset Baronius, ad omnia conjugia promiscuè illam non extendisset. Satis hoc exprimitur illis ipsis verbis, quæ sunt in Annalibus descripta: sed multò clarius illis, quæ Latinus Interpres omisit Numer. 6. 38. vers. 8. 9. Quæ fuerit causa illius omissionis nescio; Observo tamen eisdem codicibus cum Latino Interprete usum & Jonathancm Uzzielis F. in suo Thargum. Ex his sequitur, beatam virginem, non solum ejusdem fuisse tribus Juda cum Josepho, sed etiam ex eadem gente & cognatione, nempe Davidicâ. Itaque verè & doctè Epiphanius contra sceleratissimum hereticorum genus Antidicomarianitas scribit, (sc. T. 2. l. 3. hæresi 78. p. 337.) Mariam Josepho esse traditam, καλέσων εἰς τὸ ἄνακασάντων αὐτῶν ἡνείν, quum jura hereditatis, quam possidebat, eò ipsam adegissent. Significat enim, Mariam fuisse virginem Πικληγῶν. Hæc Casaubonus.

(IX.) Probatur III. quia γενεαλογία Christi ex Davide etiam in vulgus nota erat, ut inde passim Christum vocarint Filium Davidis, Mariam ergò matrem Christi etiam filiam Davidis fuisse oportuit. Patet illud ex Matth. 9. 27. c. 12. 23. Matth. 21. 9. Luc. 18. 38. Joh. 7. v. 28. &c. Sic & Paulus ait; Christum esse natum ex semine David secundum carnem Rom. 1. v. 3. 2. Tim. 2. 8. &c. Et hæc de Christo constanter & sine ullâ contradictione tum temporis asserta fuerunt. Ex quo patet, neminem dubitasse de genealogiâ Christi ex semine Davidis, tabulæ enim publicæ, in omnium Judæorum conspectu, prostantes, id ipsum testabantur, ut nemini contradicere licuerit. Quâ de causâ Christus etiam dicitur Leo de tribu Juda, & radix Davidis, Apoc. 5. v. 5.

X. Hactenus de genealogia Christi naturali à Matthæo contexta, Genealogiam autem Christi à Lucâ recitaram, c. 3. v. 23. seqq.

Luc. III, 23 ff.

quod attinet: Notum quidem est, quod Patres quidam statuerint, eum *Sacerdotalem in Christo personam ostendere*, & sic ejus *γενεαλογίαν ex tribu Levi derivare voluisse, generationis adoptionis Christi percurrendo*, sicut *Matthæus Regiam in Christo personam insinuare instituerit, naturales ejus ex Regibus Judæorum generationes numerando*. Verùm etiam Christus sit non tantùm *Rex verus*, verùm etiam *Sacerdos Summus*: nullus tamen locus sive è *Mose sive è Prophetis adferri potest. Christum de tribu Levi orturum esse*, sicut etiam *nuspam dicitur filius Levi*, sicut tamen dicitur *filius Davidis è tribu Juda*. Ad hæc S. Scriptura Christum non ex stirpe *Aaronis*, verùm ex *tribu Juda* originem suam trahere, quin nec secundùm *ordinem Aaronis*, verùm secundùm *ordinem Melchisedech* eum *Sacerdotem esse*, ut ita *Leviticum Sacerdotium à Christo longè removeat*, etiqve aliud, scil. *Melchisedecianum, sine fine duraturum*, attribuat, *Hebr. 7. v. 2. seqq. ubi etiam v. 14. dicitur: Manifestum est, quòd ex Juda Dominus noster scil. Jesus Christus ortus sit*. Ejus *Sacerdotium autem aded diversum fuit à Levitico*, ut ne unum quidem *Apostolam ex illa tribu sibi acciverit*. *Epiphanius in longa disput. contra Nazaræos, probat, Ecclesiam accepisse à capite suo Christo & Regiam & Sacerdotalem dignitatem. Regiam, quia ipse est è tribu Juda. Sacerdotalem autem, non quia ipse è tribu Levi genus traheret, quamvis aliàs de commistione duarum tribuum mentionem faciat, sed quia ipse Summus Pontifex novi Sacerdotii auctor esset*. Insuper cum *Lucas genealogiam suam ad Nathanem usque referat*, non potuit ex *Davide Sacerdotium Aaronicum in Nathanem filium transferre*, utpote quo ipse nunquam functus fuit. *Testator autem ad hæredem jus non transmittit, quod ipse nunquam habuit*. Multò minùs *Nathan* ille à *Luca* memoratus fuit *Nathan Propheta ad Davidem à Deo missus*. *Qui fuit in signis Patrum quorundam error, quem Augustinus agnovit, & non semel retractavit*. *Quod autem Elisabetha de filiabus Aaron Mariæ dicitur συγγενής, hoc est, cognata, Luc. 1. v. 5. 36. Quod itidem Patres ad illam movit sententiam, ex eo nondum sequitur, Mariam fuisse ex tribu Levi seu de filiabus Aaronis. Nam Pater Elisabethæ uxorem sibi jungere potuit è tribu Juda*

B & co-

3
9
7. 2
8
9. 26
12
12
3
14
15
17

& cognatione B. Virginis Mariæ; & tūc Elisabetha Mariæ cognata dicitur, Mariā autem è tribu Levi orta propterea dici non poterit. Quamvis etiam inter Josephi majores unus à Luca nominetur Levi, c. 3. v. 23. Constat tamen nomina Patriarcharum communia fuisse omnium tribuum, ut vel ex Esdræ & Nehemiæ lectione attentâ constare potest. Quare falsum est, personas Luca memoratas ad aliam tribum pertinere quàm Judæ. Constat enim, Judæorum plerosque duo nomina habuisse, ut ita nominum diversitas in descriptionibus duorum Evangelistarum non satis firmum argumentum sit, ut existimemus, ab illis diversas describi tribus. Vid. de his Casaubon. d. l. p. 70. 71.

XI. Cumque Lucas in genealogiâ à se descriptâ usurpet phrasin: *Qui fuit Filius Eli, qui fuit Filius Mathat*, c. 3. v. 23. 24. seqq. Et inde illam filiationem referat usque ad Adamum, qui dicitur Dei scil. Filius, v. 38. scil. non *genitus*, sed *creatus* ad imaginem Dei: constet autem, quod *hæreticis* seu assumptio in filium, filique appellatio ex variis causis contingere potuerit, quin & contingerit, vel (1.) *naturâ*, vel (2.) *ex lege* Moïsi de semine fratri mortuo excitando, vel (3.) *ex adoptione*, vel (4.) *ex arrogatione*, vel (5.) *propter affinitatem*, gener enim socero filius dicebatur, vel (6.) *ex successione* in regnum aut privatam hereditatem, hi enim eorum etiam filii censebantur, quibus successerant. Ideò ex Luca certò constare non potest, *qualem* ille filiationis & genealogiæ suæ causam intenderit, an *naturalem*, an *legalem*, an verò *aliam*? Quamvis certum sit, eum ortum Mariæ & Christi velle ex stirpe Davidis derivare, & ex radice Jesse, v. 31. 32. Sicut etiam cap. 2. v. 4. 5. manifestè indicat, Mariam fuisse nazaram de dorso & familia David. Conf. cap. 1. v. 27. de quo superius plura.

XII. Africanus apud Euseb. l. 1. hist. c. 7. (qui illum cap. 6. vocaverat *Scriptorem haud vulgarem*) statuit, Jacobum, qui dicitur genuisse Josephum, Math. 1. 16. & Heli, qui itidem dicitur fuisse Pater Josephi, Luc. 3. 23. fuisse *uterinos fratres*, illum quidem ex Salomone, hunc verò ex Nathane. & hujus Heli filium *legalem* fuisse Josephum, eò quòd Jacob fratris sui Heli absque prole

prole occumbentis, viduam in matrimonium assumpserit, & ex
 & cum illâ Josephum produxerit. Epiphanius Tom. 2. lib. 3. hæ-
 ref. 78. contra Antidico Marianitas p. 340. dicit. *Mariam ex*
Matre Anna, & ex Patre Joachim natam, & Elisabethe cognata m
fuisse ex domo & familia David. Josephum autem fratrem Klope
fuisse filium Jacobi, qui Panther cognominatus fuerit, ibid. p. 337.
 ubi pluribus Josephi familiam deducit. Damascenus lib. 4. de
 orthod. fid. c. 15. itidem statuit, *Jacobum & Heli fuisse fratres*
uterinos, illum ex tribu Salomonis, hunc verò ex tribu Nathan.
 Defuncto autem *Heli sine liberis, fratrem ejus Jacobum ex tribu Sa-*
lomonis, viduam ejus in uxorem accepisse, & suscitando fratri
suo semen, genuisse Josephum. Ita ut *Josephus naturâ* quidem sit
filius Jacobi ex descensu à Salomone. Secundum legem verò filius
Heli ex Nathane. Heli verò cognatum, Bar Pantherem ex familiâ
Nathan genuisse Jokim, Jokim cum Annâ autem Mariam, ma-
trēm Christi. Et hi *Zorobabelem* apud Matthæum, & *Zorobabe-*
lem Lucam diversos fuisse putant, illum ex *Salomone, hunc ex*
Nathane; sicut etiam Mathan apud Matthæum, c. 1. v. 15. & *Ma-*
that apud Lucam, c. 3. v. 23. *diversos esse sentiunt, illum ex Salo-*
mone, hunc verò ex Nathane. B. Lutherus statuit, in *Eleazare* ex
 familiâ *Salomonis* apud Matthæum, c. 1. v. 15. defecisse stirpem *Sal-*
omonis, utpote qui Eleazar sine liberis obierit. Ac proinde co-
gnatum ejus Levi ex familiâ Nathanis, viduam Eleazaris in uxo-
rem duxisse, & inde natum fuisse Mathan & Mathat, qui unus
idemque, naturalis fuerit filius Levi, legalis verò Eleazaris, hunc
Mathan seu Mathat genuisse Jacobum & Eli tanquam fratres
ὄμοπατρις. A Jacobo genitum fuisse Josephum; Ab Eli verò Ma-
riam, & ex Mariâ Jesum. Ita ut *Josephus, ducendo Mariam, factus*
sit gener τῷ Heli. Et ita *Joseph & Maria fuerit duorum fraternæ*
liberi ex Nathane naturales. Dn. Chemnitius statuit, *Zorobabelem*
ex Salomone apud Matthæum fuisse alium à *Zorobabele* ex *Nathane*
 apud Lucam, illum genuisse *Jacobum, hunc verò Eli & sic hosce*
 duos non fuisse *fratres, verùm cognatos. Heli genuisse Mariam, Ma-*
 riam verò *Jesum ex stirpe Nathanis. Jacobum autem genuisse Jo-*
 sephum, qui ducendo *Mariam filiam Eli, factus sit gener Eli. Et sic*

3
7
7 2
8
26
12
12
12
3
14
15
1
17

filius Eli à Luca vocetur i. e. *gener illius*. Brugthonus, cum quo ex parte consentit Franciscus Junius, statuit. *Jacobum* genuisse *Josephum*, *Heli* verò *Mariam*, cujus gener factus sit *Josephus*. Ita ut ob *arxiv* Jechonia tanquam ultimi ex stirpe Salomonis, *Josephus* & *Maria* ex stirpe *Nathanis* prognati fuerint. Eglinus itidem statuit. *Josephum* fuisse filium quidem *naturalem* Jacobi & *Salomone* apud Matthæum, filium verò *legalem* *Heli* ex *Nathane* apud Lucam, eò quòd hic sine liberis obierit, *Mariam* autem ex eadem lineâ *Salomonis*, utpote *Regia*, non verò *Nathanis*, ortam fuisse, idque vi legis Num. 36. v. 6. seqq. Ex mente etiam Aphricani, de quo supra.

XIII. Non ergò asserendum esse putamus, vel quòd *Maria* ad stirpem & familiam *Davidis*, per modum *insertionis* ob conjugium cum aliquo ex stirpe *Davidis* pertineat; Fuit enim sicut *Jesus filius*, ita & *Maria* ejus mater *filia Davidis Naturalis*. Non quòd lineâ *Salomonis* in *Jechoniâ* planè defecerit, ex Jerm. 22. v. 24. seq. Longè aliter enim illud vaticinium se habere, rectè demonstrat Da. D. Helvicus, de geneal. Christi contra Brugthonum & Franciscum Junium p. 371. seqq. Quò etiam modò Lucas dicat, *Josephum* fuisse r̄ *Heli*, sive ut *generum*, sive ut *filium legalem*; Vicissim quâ de causâ Lucas *Josephum* ascendendo referat ad *Nathanem* filium *Davidis*, sive ut ostendat, *Mariam*, nubentem *Josepho* fuisse ex lineâ *Nathanis* naturaliter ortam, sive ut ostenso, quòd *Josephus*, sive ut *gener*, sive ut *filius legalis*, ad lineam *Nathanis* pertineat, ex tabulis eo tempore in publico extantibus, nunc verò amissis, constat, *Mariam*, nuptam *Josepho*, ex stirpe *Davidicâ* simul ortam esse, &c. illud nos in medio relinquimus. Malumus tamen *Mariæ* genealogiam *naturalem* ex lineâ *Salomonis Regiâ*, quàm *Nathanis* derivare. Illud autem certum est, *Mariam* necesse habuisse alicui ex familia *Davidicâ* nubere, atque sic & illam ipsam *nativitatem* & *ortum* suum ad stirpem *Davidis* naturaliter referre. Sicut antea pluribus demonstratum fuit. Quò certò manente & supposito, reliqua possunt in suspensio relinqui. Perplacet autem nobis, quòd *Mathan* ap. Matthæum, & *Matthas* ap. Lucam, sit unus idemque, atque sic *Pater naturalis Jacobi* ap.

ap. Matthæum, & Pater simul *naturalis Heli* (qui & ipse ab Epiphanio dicitur *Jojakim*) ap. Lucam, ex quo *Heli* nata est *Maria* & ex hac *Jesus* ex genere & stirpe Salomonis regiâ. Cùm autem *Josephus* simul naturaliter fuerat oriundus ex *Matban Avo*, & *Jacobo Patre*, Fratre t³ *Heli*, ex quo *Maria*, & ex hac *Jesus*; Necessè habuit *Maria* ceu *Thalaga*, utpote sine Fratre, nubere non alteri, nisi ex domo *Davidicâ*, qui erat eo tempore ex uno eodemq; avo communi *Matbane* sc. *Josephus*. Quam sententiam ipse *Da. D. Helvicus* d. l. p. 392. 393. concedit tandem. Et *D. Osiander* eand. in Bibliis suis habet. Quòd autem *Epiphanius* & *Damascenus* statuit, *Mariam Josepho traditam fuisse, non in desponsationem, verùm in custodiam illius tanquàm virginis, & in deceptionem Satanae*, illud nos merito *S. Scripturæ* contrariari statuimus. *Matth. i. v. 16. 20. Luc. i. 27. c. 2. 5. &c.*

XIV. Interpretes seu nuncios conceptionis Christi dicitur *Angelus Gabriel* *Luc. i. 26.* Qui etiam antehac à Deo in negotio incarnationis Filii Dei ablegabatur, v. g. ad *Danielem*, determinans *70. septimanas de Christo nascituro & passuro*, *Dan. 9. v. 21. seqq.* Ut & ad *Zachariam* Sacerdotem, annuncians ei natiuitatem prodromi *Mesiaz*, *Johannis Baptistæ*, *Luc. i. 19.*

XV. Alloquium, quò hic celestis internuncius *Mariam* affatus est, describitur *Luc. i. v. 28.* dum dixit: *Ave Maria &c.* Quam Angelicam allocutionem & denunciationem *Papistæ* multis heterodoxis & idololatricis detorsionibus hæcenus interpretati sunt, & *Ecclesiæ Christianæ* tanquàm *precationem religiosam* frequentissimè, manè vesperi, nocte dieque faciendam, vesano modo obtruserunt. Quam *Papisticam insaniam* & *idololatriam* refutatam vide, part. 2. *AntiFab.* in art. 8. de invoc. Sancti. q. 2. num. 3. p. 824. Quò merito provocamus.

XVI. Dum autem eam alloquitur hisce verbis: *Ecce concipies in utero, & paries Filium &c.* *Luc. i. v. 31.* verba sua ita format, quòd *Maria* jamjam seu presenti in momento alloquii à *Maria fido acceptati*, ex communi sententiâ, cui etiam *Christ.* à *Castro* in *Hist. Virg. c. 5.* accedit, sit conceptura *Filium Dei*, *Damasc. l. 3. O. F. c. 2.* idde ita: *Post consensum sanctæ virginis Sp. S.*

Luc. i. 26

- p. 18

- 21.

3
9
7
8
26
12
12
13
3
14
15
17

superuenit in eam, juxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus, purificans eam, &c. Id quod vel exinde constat, quia Maria ad Angelum dixit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*, Luc. 1. v. 34. In presenti loquens, Rationem presentis temporis, in sua interrogatione opponendo jamdum presentis conceptionis annuntiationi, Vicissim ex eo, quod Angelus alloquens Mariam sine dubio usus est verbis Prophetæ, *Elaiz c. 7. v. 14. hōe modō: Ecce tu es virgo illa pragnans, quæ concepit, & paries Filium, & vocabis nomen ejus Immanuel.* Maria etiam intelligens ex Angeli denunciatione, se virginem illam esse debere, quæ Messiam concipiat, & in lucem editura sit, quærit, quomodo illa *ceu virgo, virum non cognoscens naturali modo*, nihilominus Filium illum, Messiam *Virgo concipere & parere possit.* Ita Ambrosius, Theoph. Ti. u. Bostrensis, Zach. Chrysopolitanus, Salmero, ipse Bellarm. in *Recogn. l. de Monarch. §. At inq. Concidit ergo illud Papistarum argumentum, dum ex hoc loco, Luc. 1. v. 35. probare volunt, Mariam virginem emississe votum perpetue continentia*, illudque suis verbis indigitare voluisse. Ut Bellarm. l. 2. de *Monach. c. 22. Vide plura quoad hoc argumentum in lib. 2. Specialis part. 2. conf. Cath. Dn. D. Gerhardi pie memor. art. 7. c. 4. in arg. 5. n. 10. II.*

XVII. Dum autem Maria ad Angelum dixit: *Quomodo fiet istud &c?* Non quæ sicut ita tanquam incredula, sed ut admiranda sicut & Abraham, Gen. 15. v. 2. 8. c. 15. 17. & Johannes Baptista, Matth. 11. v. 3. De quo Ambrosius in Luc. 7. p. 467. ait: *Inquisivit Johannes Baptista non ex dubitatione seu ignorantia, sed magis ex pietate. Ut & Berrhoenses, Act. 17. v. 11. dicuntur quotidie scrutati scripturas, num illa quæ à Paulo predicabantur, se haberent?* juxta Joh. 5. v. 39. 1. Cor. 2. v. 15. *Scrutinium enim fit vel ex dubitatione, tendens vel infidem, vel in infidelitatem, vel ex fide tendens in ejus incrementum & confirmationem.* Zacharias autem quæsiuit, *ut incredulus, & inde etiam punitus fuit, Luc. 1. v. 18. 19. 20.*

XVIII. Persona concipienda & paranda dicitur *Filius scil. primogenitus Mariae*, Matth. 1. ult. qui & ipse est *Jesus Saluator*

tor mundi, Matth. 1. v. 21. Pf. 98. v. 3. Ef. 45. 8. c. 49. v. 6. c. 52. v. 10.
 c. 56. v. 1. &c. Estque ipse *Filius Altissimi*, & quidem unigenitus.
 Luc. 1. v. 31. 32. Joh. 1. v. 14. 18. c. 3. v. 16. 1. Joh. 4. 9. *Proprius Dei
 Filius*, Rom. 8. v. 32. *primogenitus ejus Filius* Hebr. 1. v. 6. Coloss.
 1. v. 18. &c. Dicitur *magnus* item, quia est *Magnus ille Deus*,
 Tit. 2. v. 13. Deut. 7. v. 21. c. 10. 17. Pf. 77. v. 14. Pf. 147. v. 5. Dicitur
possessor sedem Davidis Patris sui. Si quidem *Davidi* non tantum
 promissum erat, quod *Messias, Filius ex lumbis ejus oriundus*, sic
 regnum potentiae, gratiae & gloriae occupaturus & administra-
 turus, tanquam *regnum divinum & supercaeleste*: Verum etiam
 hoc *Messiae* ex *Davide* nascituri regnum representabatur per re-
 gnum illud *terrestre*, quod posteris *Davidis* per multa secula in
 hoc mundo administrarunt. Quoniam ergo *regnum tale Davidi
 promissum* erat in *Filio ejus futuro*, *Messia*: Inde merito dicitur
ibronus Davidis patris ejus. Vide 2. Sam. 7. 12. seqq. 1. Paral. 18. v. 11.
 seqq. c. 23. v. 9. seqq. Pl. 132. v. 11. Ef. 9. v. 7. Jerem. 33. v. 17. seqq. c.
 23. v. 5. Amos 9. v. 11. &c. Dicitur *regnaturus in domo Jacob* Luc. 1. v.
 33. quae *domus Jacob* est *Christi Ecclesia*, constans ex *Judaeis & gen-
 tibus*, Ef. 444. 5. Jerem. 3. 14. seqq. Mich. 4. v. 2. Rom. 9. 6. c. 11. v. 17.
 Gal. 6. 16. Quae *Ecclesia* durabit *absolutè in aeternum*, Matth. 16. v.
 18. 1. Thes. 4. ult. Matth. 25. 46. &c. *Regni ejus non dicitur futu-
 rus finis* Luc. 1. v. 33. quod idem asseritur de *regno Messiae*, Ef. 9.
 v. 7. Pf. 22. 2. 29. Pf. 72. v. 5. & 17. Pf. 93. 1. Pf. 110. v. 1. Dan. 7. v. 14.
 Mich. 4. 7. 1. Paral. 23. 10. &c. Quae est *descriptio ipsius regni divi-
 ni*, Psal. 145. v. 13. Dan. 4. 31. 1. Timoth. 1. v. 17. 2. Pet. 1. v. 11. Apoc. 11.
 v. 15. &c.

XIX. *Modum*, quod futura sit conceptio; Angelus Luc. 1.
 v. 35. hisce exprimit verbis: *Spiritus Sanctus superveniet in te.*
 Qui *Spiritus S.* non tantum *mundavit* virginem, scil. semen ab
 omni *peccabili labe* absterlum eliciendo, verum etiam *divinam*
deus $\delta\epsilon\upsilon\sigma\iota\omega\tau\eta\varsigma\ \tau\epsilon\varsigma\ \lambda\omicron\gamma\epsilon\ \theta\epsilon\omicron\tau\eta\tau\epsilon\varsigma$ i. e. *virtutem divinitatis verbi susce-*
ptivam praeiit, simul autem & $\gamma\epsilon\upsilon\upsilon\tau\iota\omega\lambda\omega$ i. e. *generativam*, lo-
 quente *Damasc.* lib. 3. de orth. fid. c. 2. Quemadmodum enim
Spiritus S. Gen. 1. v. 2. olim *ferebatur super aquas*, scil. illas *facun-*
dando, & *virtutem* $\omega\lambda\alpha\varsigma\iota\omega\lambda\omega$ seu *formativam* illis *indendo*: ita
 etiam

Luc. 1, 35.

3
 7
 7 2 3
 8 31
 9 26 37
 12
 12
 13
 3
 14
 15
 1
 17

etiam Spiritus S. singularissimā suā presentia & virtute in utero B. virginis Mariæ, non tantum eam fecundavit, semen prolificum ex castis ejus sanguinibus eliciendo, verum etiam illud ipsum ab omni adhærente peccato purgavit, ipsique Mariæ virtutem præbuit, quā susciperet & conciperet ipsum Dei filium. Virgini enim Spiritus S. obumbravit, ut virgineo corpori temperaret Deitatis accessum Bernhard. serm. 3. in pentecost.

alic. 1, 33.

XX. Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, dicit porro Angelus, Luc. 1. v. 33. ubi per virtutem Altissimi intelligitur vel ipsa virtus Spiritus S. ut Bernhardus sumit, vel ipse etiam Filius Dei, tanquam virtus & sapientia Dei Patris, 1. Cor. 1. 24. Sicut Demas- cenus d. l. sumit, dicens: Et tunc (scil. quando Spiritus S. supervenit dicto modo in eam) obumbravit ei, Dei Altissimi in suā subsistens hypostasi, sapientia & virtus, Filius Dei, Patri consubstantialis, velut divinum semen. Et construxit sibi ipsi ex castis & purissimis sanguinibus carnem animatam animā rationali & intellectuali, primitias nostræ massæ. Hæc ille Expleta autem fuit figura humane massæ, non æquæmixtæ à δὲ ἀδύναμιος à Spiritu S. non paulatim per additamenta, sed uno contextu absoluta. Ipsum autem Dei verbum carni suppositum & hypostasis est. Non enim carni secundum seipsam antea subsistenti unicus est Deus verbum, sed inhabitans sanctæ Virginis uterum ἀπεργυράτωρ i. e. in circumscriptè in sua ipsius hypostasi ex castis semper virginis sanguinibus, carnem animatam animā rationali & intellectuā subsistere fecit, primitias assumens humane massæ, ipsum verbum: factum carni hypostasis. Ita ut simul caro, simul sit Dei verbi caro, simul caro animata, rationalis & intellectiva. Quare non hominem (scil. antea existentem) Deificatum dicimus, sed Deum (utpote jam antea existentem) inhumanatum. Nam qui naturā est perfectus Deus, factus est naturā perfectus homo, idem ipse, non secundum naturam mutatus, neque dispensationem carnis per phantasiam monstrans, verum carni ex sanctā virgine sumptæ & rationaliter & intellectualiter animatæ, & in seipso esse assecutæ, unicus est secundum hypostasin ἀσυχῦτος καὶ ἀναδιαιρέτως καὶ ἀδιαίρετος i. e. inconfusus, inalterabiliter & indivisè, non transmutans Deitatis suæ naturam

in

in carnis substantiam, neque certe carnis suae substantiam in naturam
Deitatis suae, neque perficiens ex divina suam naturam, & quam assumpsit,
humanam naturam, unam naturam compositam. Haec omnia Damascenus
reclisimè d. 1. Est enim haec obumbratio 1. fecundantis,
2. conservantis & defendentis, 3. assumptis, 4. divina $\alpha\upsilon\chi\eta\mu\alpha\lambda\alpha$
communicantis, &c.

XXI. Infert inde Angelus hanc conclusionem: Propterea
& quod nascetur sanctum, (aut sanctus per $\alpha\upsilon\tau\omicron\nu\omicron\mu\alpha\sigma\iota\omega\iota\varsigma$) Filius
DEI vocabitur, Luc. 1. v. 35. Quo ipso Angelus non vult indi-
gitare, quod Christus sit & dicatur Filius Dei ab initio originis
suae propter conceptionem ex Spiritu S. prout Ostorodus, Pho-
tinianus ille in institutionibus p. 48. 49. urget. Nam si haec
vera & genuina filiationis Christi causa esset, tum Spiritus S.
erit Pater Christi, vi relationis inter Filium & Patrem. Non hoc,
Ergo nec illud. Nec operatio illa Spiritus S. in formandam hu-
manam naturam falsam, quam $\omicron\lambda\omicron\gamma\omicron$ in se assumpsit, fuit genera-
trix, sed creatrix: Unde Spiritus S. est & dici potest creator hu-
manam naturam Christi, non autem ejus Pater generans, quia ex
sua Deitate non generavit humanam naturam, sed ex purifica-
tis virginis Mariae sanguinibus eam creavit & formavit. vid. Dn.
D. Feurb. piae mem. in Anti. Ostor. p. 102. 312. Falsa ergo hac
causa explosa, nos veram ex ipso textu substituiimus scilicet. ideo
sanctum ex Maria natum vocari Filium Dei, vel quia ille sit ipse
Iesus magnus, ille Filius Altissimi, qui in domo Jacobi in aeternum
sit regnaturus, Luc. 1. v. 31. 32. 33. Quicumque enim talis est, il-
le merito vocatur Filius Dei Altissimi. Vel quia ipse Filius Dei
tanquam virtus & sapientia Dei in unitatem personae suae hanc
massam & carnem animatam assumat, quod assumptum merito
est & dicitur Filius Dei Altissimi, Luc. 1. 35.

XXII. Post consensum igitur sanctae virginis, quem
hisce verbis contestata fuit: Ecce ancilla Domini sum, fiat mihi se-
cundum verbum tuum, Luc. 1. v. 38. Spiritus sanctus statim super-
venit in eam, secundum sermonem Domini, loquente ita Damasc.
lib. 3. de orth. fid. c. 2.

C

XXIII.

XXIII. Ex hisce ergo sequentia doctrinalia merito observamus.

I. *Conceptionis Christi veritatem* v. 31. 35. consistit autem illa in eo, dum Spiritus S. ex sanguine Mariæ virginis veram formavit humanam naturam. Equidem Spiritus Domini etiam aliis creaturis & hominibus dicitur *vim plasmatricem seu formatricem* indere, ut suam habeant speciem, inq; eâ augmententur, ut Gen. 1. v. 2. Pl. 33. 6. Job. 33. 4. Pl. 104. v. 30. Esa. 64. v. 14. Sed h. l. peculiare Sp. S. plasma & opus describitur, ut & in symbolo Apostolico: *Conceptus à Spiritu S. natus ex Mariâ virgine*. Dum scil. sine viro ejusque maritali seu *congressu*, Spiritus S. seu *Opifex*, modo singularissimo, massam aliquam sanguineam, ex sanguinibus virginis Mariæ, anima rationali instructam separavit, sine omni peccati originalis labe, utpote quam in illa ipsa separatione statim absterfit; Illam massam seu foetum conceptum in distinctas humani corporis partes formavit, & fecit, ut aliorum foetuum instar progressu temporis accretio facta, ille foetus in utero virgineo gestatus & auctus fuerit, usq; dum omnia corporis humani membra elaborata & perfecta fuerunt ad nativitatem usqve. Juxta Damascenum autem & ejus interpretem in lib. 3. de orth. fid. c. 2. possumus concedere, *simultaneam membrorum distinctionem seu effigiationem successivam autem eorum postea accretionem*. Propterea autem illo singulari modo à Spiritu S. conceptus est ex Mariâ virgine non secundum *cursum naturæ*, ne per congressum maritalem talis massa peccato originali pollueretur, juxta Psal. 51. v. 7. Joh. 3. 4. Sed illa immaculata & sancta esset, sicut dicitur Luc. 1. 35. Heb. 7. v. 25. Dan. 9. 24. Et nihilominus veram humanam naturam ut haberet, conceptus est ex vero homine, Mariâ virgine. Unde dicitur passim *Filius Mariæ, Filius hominis, filius & germen Davidis, verus homo, ex stirpe Adami prognatus, sed modo extraordinario & sine peccato*, Luc. 3. ult.

II. *Conceptionis hujus sanctitatem & sublimitatem* v. 35. Dum hæc massa seu foetus humanus ita à Spiritu S. singulariter sepa-

separatus, non tantum statim à Spiritu S. fuit repletus quo ad
 dona tam finita quam infinita & unctus citra mensuram, ad in-
 star Luc. 1. v. 15. Joh. 3. v. 34. Coloss. 2. 9. Inde statim fuit *factus*
sanctus imò *sanctissimus*; Verum etiam *ipse Filius Dei* ab ætere-
 no ex substantiâ Patris genitus, secunda persona sanctæ Trini-
 tatis, illam massam seu foetum humanum à primo conceptiones
 momento in intimum personæ suæ infinitæ & divinæ sinum as-
 sumpsit, factus cum eo una persona, communicando ei intimè
 & arctissimè suam hypostasio, naturam & idiomata divina, con-
 stans utraqve naturâ, divinâ & humanâ, Joh. 1. v. 12. 1. Tim. 3.
 v. ult. *Ἀναστέλλει, ἀπὸ θεοῦ λόγος σὰρξ* Damasc. l. 3. O. F. c. 2. Et ita
verus Immanuel, Matth. 1. v. 20.

III. *Conceptionis hujus utilitatem.* Scilicet hæc conceptio est
 felicissimum initium nostræ redemptionis. Conceptus enim est
 Redemptor noster, & natus postea in hunc mundum in nostram
 salutem. In specie verò hæc conceptio *admirabilis, munda,*
sancta & salutaris, nostram *immundam, peccabilem & damnabi-*
lem conceptionem eò adaptat, ut licet simus prius *damnati,* quam
 nati, immundi ex *immundo semine* concepti, Job. 14. v. 4. *filii*
iræ Eph. 2. 3. nihilominus nati, per baptismum *renascamur &*
filii Dei constituamur, Eph. 5. 27. Imò foetus in utero *enecti*
 per & propter hanc conceptionem Christi *sanctificentur & sal-*
ventur, Matth. 18. 14. Es. 9. 6. *Nasci* enim in S. Scriptura sumitur
 etiam pro *concipi*, Job. 3. v. 3.

XXIV. *Ulus practicus esto.*

I. In *refutationem* hæreticorum, v. g. Marcionitarum, Ma-
 nichæorum, Apollinaristarum, Escharodocetarum &c. Vid.
 1. Joh. 4. 3.

II. In *admonitionem nostram*, ut semper piè ponderemus
 stupendam Filii Dei bonitatem, qui à Patre natus & in summâ
 Majestate existens, nihilominus dignatus est se immittere ute-
 ro Mariæ, & *concipi hominem*, non verò fieri *Angelum*, Joh. 16.
 v. 28. 1. Cor. 15. v. 45. Hebr. 2. v. 16. unde in symbolo Ni-
 cæno dicitur: *Qui propter nos homines & nostram salutem de-*
scendit

scendit de caelis, & incarnatus est de Spiritu S., natus ex Maria Virgine, & homo factus est.

III. In consolationem nostri summam; Ex Devt. 33. v. 4. c. 4. v. 7. Prov. 8. v. 31. Inde mos veterum piorum fuit, ut se inclinarent ad verba illa: *Descendit de caelo, & homo factus est.*

**CHRISTO JESU SALVATORI NOSTRO SIT
HONOR ET GLORIA IN ÆTERNUM
AMEN.**

COROLLARIA.

I.

Solâ fide tanquam causa instrumentali & apprehendente Christi meritum coram Deo nos justificari orthodoxè dicitur.

II.

Peccatum Originale omnibus & singulis hominibus à primo nativitatis ortu inesse, adeoq; non tantum per Imitationem illud sponte quemlibet sibi attrahere contra Photinianos aliosqve hæreticos ex sacrâ Scriptura deducunt orthodoxi.

III.

Nullæ homini ad conversionem sui post lapsum vires insunt liberi arbitrii in spiritualibus.

Vam nunc materiam scitè scrutatis, Amice,
Res perquam omnino est ardua, crede mihi.
Maçte bonis studiis! Solerti perface curâ
Cœptum, pro merito sic Tibi fuget honos.

*Veteris amicitia ergo festinans
scribebat*

M. JOH. NICOLAUS ROSLER.

Dum pede progredieris constanti, ductaq; cœpti
HOCHEIMERE coli pollice pensa teris.
Tum tibi gratanti complaudo voce, serorq;
Latitia, toto pectore carmen hians.
Perge; nec incipias per amœna vireta, lacusq;
Pieridumq; sacros destituisse choros.
Inq; avibus doctam faustis conscende cathedram
Audendum: Audentes forsq; Deusq; juvat.

DN. RESP.

Hisce perexiguis gratulatur

PHILIPPUS JACOBUS HERTIUS,
SS. Theol. Stud.

Gleich wie der KettenRing mit allen den Gelencken
Ganz unzertrennlich sich starck ineinander schrencken/
Gleich wie das lohe Feuer nicht ohne Rauch kan seyn/
Das grosse Himmels-Liecht nicht sonder Strahl und Schein/
So bleibet Ehr und Lob auch nimmer abgetrennet/
Wo man mit ernstem Fleiß zur Tugend sich bekennet/
In finster braunen Nacht belobte Künste übr/
Und unverdrosnes Fleiß der stummen Lehre liebt;

Eh

Eh als des Phoebus Glantz am blauen Himmel pranget/
Und noch der Perlen-Tau an Baum und Blätter hanget/
Wann mit der schwarzen Nacht ihr treffen jez verricht
Die Morgenröth / und bringt beliebtes Tageslicht/
Wann andre irrig gehn verfehln Parnassus Strassen/
Unedles träges Sinns der Tugend Bahn verlassen/
Bleibt dennoch unberückt auf der betretenn Bahn
Solch überirdisch Geist / begehret Wolcken an /
Er bringet eilends durch / biß daß er dort erstigen
Den Gipffel höchsten Ruhms / sein Muth wil nicht erstigen
Biß nach erlangten Ehr / der sauren Arbeit Lohn/
Der Tugend einig Zweck / der Tugendhafften Cron;
Seht eben dieses seht wirts endlich Euch auch bringen
Geehrter Herr! da Ihr so Erden ab auffschwingen
Euch höchstens untersteht / den Tugendhafften Sinn/
Auf vorgestecktes Ziel / da Ihr verlanger hin/
Ihr geht ab von der Welt / und sucht nicht Euer Ehre
In dem das Weltlich ist / in reiner Gottes Lehre
Habt Ihr nur euren Lust / und sucht Ergößlichkeit/
In dem das von der Welt führt ab zur Ewigkeit/
Drumb müssen ehe auch der Ketten Ring zustücken/
Eh müßt man nimmer Rauch bey grossen Feuer erblicken/
Die Strahlenreiche Sonn blieb ehe sonder Schein/
Eh dieses euer Thun sol unbehret seyn.

Mit diesem hat seinen werthen Freund und Lands-
mann in Eil beehren wollen.

JOH. PHILIPPUS SEIPPIUS.

